

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 Αθήνα

T: 2107233221-2 | W: www.nchr.gr | E: info@nchr.gr

**Η αναστολή της υποβολής αιτήσεων ασύλου
και η παραβίαση του διεθνούς δικαίου***

11.7.2025

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ως ο Εθνικός Θεσμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, υπογραμμίζει την καίρια σημασία στην **προστασία του δικαιώματος πρόσβασης στο άσυλο** και της **απαγόρευσης επαναπροώθησης**. Πρόκειται για κανόνες που κατοχυρώνονται ρητά σε διεθνή και ευρωπαϊκά συμβατικά κείμενα¹ και αποτελούν θεμελιώδη πυλώνα του διεθνούς προσφυγικού δικαίου και του διεθνούς δικαίου δικαιωμάτων του ανθρώπου, στα οποία έχουν οικοδομηθεί η παγκόσμια και ευρωπαϊκή κοινότητα.

Η Εθνική Επιτροπή τονίζει με έμφαση τα παρακάτω επί της **τροπολογίας που προβλέπει την αναστολή** υποβολής αιτήσεων χορήγησης ασύλου από άτομα που εισέρχονται στη χώρα παράνομα με οποιοδήποτε πλωτό μέσο που προέρχεται από τη Βόρεια Αφρική, καθώς και την επιστροφή χωρίς καταγραφή, στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής.

1. Το **δικαίωμα πρόσβασης στο άσυλο** και η **απαγόρευση επαναπροώθησης** κατοχυρώνονται ρητά σε πλείστα διεθνή και ευρωπαϊκά συμβατικά κείμενα που δεσμεύουν τη Χώρα, ενώ δεν προβλέπονται ρήτρες παρέκκλισης από την εφαρμογή τους.

2. Η επιστροφή των ατόμων αυτών στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής χωρίς καταγραφή και **χωρίς εξατομικευμένη εξέταση τυχόν αιτημάτων ασύλου** ή και ισχυρισμών περί υποβολής

* Η παρούσα Δήλωση υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ στις 11 Ιουλίου 2025. Εισηγητές: Καθηγήτρια Μαρία Γαβουνέλη, Πρόεδρος ΕΕΔΑ, Γιάννης Ιωαννίδης, Α' Αντιπρόεδρος ΕΕΔΑ, Έλλη Βαρχαλαμά, Β' Αντιπρόεδρος ΕΕΔΑ, Εύα Τζαβαλά, Συντονίστρια Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού και Χρήστος Τσεβάς, ΔΝ Ειδικός Επιστήμονας ΕΕΔΑ. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον κ. Αλέξανδρο Κωνσταντίνου, Προεδρεύοντα στο Τμήμα των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς και στην κ. Ελένη Σπαθανά, Μέλη της ΕΕΔΑ ορισθέντα από το ΕΣΠ, στον καθηγητή κ. Γιάννη Τασόπουλο, Μέλος ορισθέν από το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, στην καθηγήτρια κ. Αικατερίνη Ηλιάδου, Μέλος ορισθέν από τη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και στον κ. Φοίβο Ιατρέλλη, Αναπληρωτή Προεδρεύοντα στο Τμήμα Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων, Μέλος ορισθέν από τη Διεθνή Αμνηστία, για τη συνεισφορά τους στο κείμενο.

¹ Άρθρο 33 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, κυρωθείσα με το ν.δ. 3989 της 19/26 Σεπτεμβρίου 1959 (ΦΕΚ Α' 201), άρθρα 18 και 19 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρα 6 και 7 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα του ΟΗΕ, κυρωθέν με τον Ν. 2462/1997 (ΦΕΚ 25, τ. Α'), άρθρο 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων του ΟΗΕ, κυρωθέν με τον Ν. 1782 της 1/3 Μαρτίου 1988 (ΦΕΚ 116, τ. Α'), άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, κυρωθείσα με το ν.δ. 53 της 19/20.9.1974 (ΦΕΚ Α' 256), άρθρα 3 και 4 του Κώδικα Συνόρων Σένγκεν, άρθρο 98 της Διεθνούς Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας κ.ο.κ. Βλ. ΕΕΔΑ, **Επανεξέταση των πολιτικών ασύλου και μετανάστευσης και διαφύλαξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα της ΕΕ**, 5 Μαρτίου 2020, Συνήγορος του Πολίτη, **Υπόμνημα – Αναστολή υποβολής αιτημάτων ασύλου και αφίξεις πολιτών τρίτων χωρών στην Κρήτη**, 10 Ιουλίου 2025.

σε βασανιστήρια ή σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση αποτελεί ευθεία παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης και του δικαιώματος στο άσυλο και δεν μπορεί να νομιμοποιηθεί ούτε κατά παρέκκλιση λόγω έκτακτων συνθηκών.

3. Η αναστολή υποβολής αιτημάτων ασύλου/πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου δεν επιτρέπεται ούτε από το ισχύον δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης² ούτε από το Σύμφωνο για το Άσυλο και την Μετανάστευση,³ που αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή τον Ιούνιο 2026.

Πέραν του περιεχομένου της, η προτεινόμενη ρύθμιση είναι εξόχως προβληματική και ως προς την αιτιολόγησή της:

α. Η **παντελώς εσφαλμένη επίκληση του άρθρου 15 ΕΣΔΑ** και της κατάστασης ανάγκης, όταν το εν λόγω άρθρο δεν έχει ενεργοποιηθεί σε δυσχερέστερες καταστάσεις και χωρίς να συντρέχουν οι προϋποθέσεις, οι οποίες εν τέλει ταυτίζονται με αυτές του άρθρου 48 του Συντάγματος, **εγείρει σοβαρά ζητήματα παραβίασης του διεθνούς και εθνικού συνταγματικού δικαίου** και θα επιφέρει καίριο πλήγμα στο κράτος δικαίου στην Ελλάδα, σε μια στιγμή που η χώρα μας βάλλεται στο πεδίο αυτό, αλλά και τον σεβασμό θεμελιωδών υποχρεώσεων της κατά το διεθνές δίκαιο. Σύμφωνα με τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής δεν «απειλείται η ζωή του έθνους», κατά την έννοια του άρθρου 15 ΕΣΔΑ, και πάντως τα μέτρα που λαμβάνονται δεν είναι «απολύτως αναγκαία», με συνέπεια τα μέτρα αυτά να παραβιάζουν προδήλως την αρχή της αναλογικότητας. Σε κάθε περίπτωση, το άρθρο 15 ΕΣΔΑ δεν επιτρέπει καμία παρέκκλιση από το άρθρο 3 ΕΣΔΑ, το οποίο επιβάλλει την υποχρέωση προστασίας από βασανιστήρια και απάνθρωπη μεταχείριση και την υποχρέωση των αρμόδιων αρχών να εξετάσουν τη μεταχείριση που θα τύχει ένα πρόσωπο σε περίπτωση επιστροφής.⁴

β. Η επίκληση της «διαφύλαξης της ασφάλειας και της κοινωνικής σταθερότητας της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης [...] από την οργανωμένη **εργαλειοποίηση των διαρκώς αυξανόμενων μεταναστευτικών ροών**»⁵ δεν δικαιολογείται από τα διαθέσιμα στοιχεία και τις πραγματικές συνθήκες. Η Ελλάδα έχει πλέον πολυετή εμπειρία στη διαχείριση μεικτών μεταναστευτικών ροών και διαθέτει σήμερα τις αντίστοιχες υπηρεσίες για την ορθολογική διαχείριση αιτημάτων ασύλου και την οργάνωση του συστήματος υποδοχής. Η αναστολή της υποβολής (και όχι απλώς της εξέτασης) αιτήσεων ασύλου καταλήγει να ταυτίζεται με την έννοια της **κατάργησης της πρόσβασης στο άσυλο** και της **ομαδικής απέλασης αλλοδαπών**, κατά παράβαση του **Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ**.

γ. **Οι μεικτές ροές περιλαμβάνουν και προσφυγικούς πληθυσμούς**, οι οποίοι είναι διεθνώς προστατευόμενα πρόσωπα κατά τη **Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων**. Σε κάθε περίπτωση, χωρίς την **εξατομικευμένη αξιολόγηση αιτημάτων διεθνούς προστασίας** δεν είναι δυνατός ο εκ των προτέρων συλλήβδην χαρακτηρισμός των προσώπων που προέρχονται από τη Βόρεια Αφρική ως «στερούμενων προσφυγικού προφίλ». Επισημαίνεται δε ότι η προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και η απαγόρευση έκθεσης σε απάνθρωπη μεταχείριση είναι απόλυτη και διασφαλίζεται σε όλα τα πρόσωπα χωρίς διάκριση βάσει εθνικότητας, τρόπου εισόδου κ.λπ.

² Μεταξύ άλλων ΔΕΕ, C-72/22 PPU, παρ. 75, ΔΕΕ, C-823/21, παρ. 42-47.

³ Συμπεριλαμβανομένου του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1359 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου και για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1147.

⁴ ΕΔΔΑ, Τμήμα Ευρείας Σύλληψης, Α. και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου, 2009, παρ. 126.

⁵ Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση της ρύθμισης.

Είναι επομένως απαραίτητη η **εξεύρεση άλλης ευρωπαϊκής λύσης** (π.χ. εφαρμογή της αρχής της αλληλεγγύης), η οποία σημειωτέον θα ήταν δυνατή αν είχε τεθεί σε εφαρμογή το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο. Είναι δε αναγκαία η δημιουργία κατάλληλων υποδομών για τη διαχείριση των μεικτών αυτών μεταναστευτικών ροών, οι οποίες πρέπει να δημιουργηθούν και σε σημεία εισόδου, όπως η Κρήτη.

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου καλεί την Ελληνική Πολιτεία να αναλάβει τις απαραίτητες πρωτοβουλίες ώστε να αποφύγει παραβιάσεις της διεθνούς και ευρωπαϊκής έννομης τάξης, οι οποίες επιφέρουν δημόσιες παρεμβάσεις διεθνών αξιωματούχων, όπως του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης⁶ και ενδέχεται να καταλήξουν σε **μελλοντική καταδίκη της Ελλάδας σε διεθνή όργανα προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου**.

⁶ Council of Europe Commissioner for Human Rights, [The Commissioner urges the Greek parliament to refrain from suspending the registration of asylum applications](#), 10 July 2025. Βλ. και Υπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, [Υπατη Αρμοστεία: Έντονη ανησυχία για την αναστολή των αιτήσεων ασύλου στην Ελλάδα](#), 10 Ιουλίου 2025.